

Raad voor Cultuur
T.a.v. de heer Van Nispen
Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag

Amsterdam, 25 juni 2019

Geachte heer Van Nispen, beste Guido,

Op 25 april heeft NDP Nieuwsmedia in een gesprek met de Raad voor Cultuur input geleverd voor het advies van de Raad over de toekomstige organisatie en financiering van de lokale publieke omroepen in Nederland. De Raad heeft verzocht de inbreng van NDP Nieuwsmedia schriftelijk te mogen ontvangen. NDP Nieuwsmedia voldoet graag aan dit verzoek.

Achtergrond gesprek

Het kabinet wil werk maken van de passage in het regeerakkoord dat het “staat voor een stevige publieke omroep, van nationaal tot lokaal niveau.” Ook constateren de ministers Slob (media) en Ollongren (BZK) dat de transitie van lokale publieke omroepen naar streekomroepen stagneert. Omdat deze transitie beoogt bij te dragen aan verdere professionalisering, willen de ministers zich beraden op de wijze van organisatie en financiering van lokale omroepen. Daarom is zowel de Raad voor Cultuur als de Raad voor het Openbaar Bestuur gevraagd om advies uit te brengen.

NDP Nieuwsmedia

NDP Nieuwsmedia is de brancheorganisatie voor nieuwsbedrijven. De vereniging draagt de kracht en maatschappelijke functie van nieuwsmedia uit en behartigt de zakelijke en journalistieke belangen van de aangesloten leden. NDP Nieuwsmedia heeft veertien leden die gezamenlijk veertig nieuwsmerken voeren (online, radio, tv en print). De leden geven zowel landelijke als regionale nieuwsmerken uit. Daarnaast geven DPG Media, Mediahuis Limburg, Telegraaf Media Group, NDC mediagroep en BDU Media ook huis-aan-huisbladen uit. Ook voor deze belangen heeft de branchevereniging aandacht.

Aandachtspunten bij advies over organisatie en financiering lokale publieke omroepen

In de adviesaanvraag van de ministers staat de volgende passage. *“Voor een levendige lokale democratie is het van belang dat er journalisten zijn die vanuit publieke waarden lokaal beleid controleren, tegels lichten en zaken aan de kaak stellen. Zaken die wellicht niet aan bod komen in regionale of landelijke media, maar er wel toe doen voor mensen.”*

Uiteraard onderschrijft NDP Nieuwsmedia het belang van goede journalistieke media, die overheden op elk niveau kritisch volgen en bevragen. Goede journalistiek is essentieel voor een goed functionerende democratie. De kwaliteit van journalistieke producties wordt beoordeeld aan de hand van breed geaccepteerde professionele normen. Die zijn voor alle producenten (publiek en privaat) gelijk. ‘Journalistiek vanuit publieke waarden’ komt ons dan ook vooral voor als een politiek-bestuurlijk begrip, dat niet zoveel zegt. Het gaat immers om de werkelijke maatschappelijke bijdrage van de journalistiek, niet om de aard van de financiering.

Een strikt onderscheid naar lokale, regionale en landelijke media werkt bovendien beperkend. Regionale nieuwstitels berichten over lokale onderwerpen als deze nieuwswaardig zijn, net zoals ook streekomroepen dat doen. Landelijke nieuwsmedia berichten evenzeer over regionale of lokale onderwerpen als deze nieuwswaardig zijn. Het veranderende medialandschap heeft ervoor gezorgd dat mediaorganisaties een bepaalde schaalgrootte moeten hebben, willen ze hun continuïteit en journalistieke output zeker kunnen stellen. Dat geldt voor kranten evenzeer als voor lokale omroepen. Daarom proberen de laatstgenoemde de transitie naar streekomroepen te maken.

Lokale en regionale nieuwsvoorziening

NDP Nieuwsmedia gaat niet zonder meer mee in de veelgehoorde stelling dat de journalistieke functie regionaal of lokaal onvoldoende wordt ingevuld. Regionale kranten en huis-aan-huisbladen vervullen hier een heel belangrijke rol. Regionale redacties staan in voor een adequate verslaggeving van relevante gebeurtenissen in hun verspreidingsgebied. Lokale publieke omroepen leunen inhoudelijk en agendatechnisch zwaar op deze regionale redacties. Verschillende onderzoeken bevestigen dat het vooral de geschreven pers is die voorziet in lokale en regionale nieuwsgaring.

Met 17 regionale dagbladen met in totaal 115 edities en ruim 312 huis-aan-huis kranten beschikken de leden van NDP Nieuwsmedia over een groot en fijnmazig journalistiek netwerk, dat zich uitstrekt over heel Nederland. De printuitgaven en websites van de regionale dagbladen en de huis-aan-huisbladen bedienen het overgrote deel van de Nederlanders. Zo bereiken de regionale dagbladen met hun printuitgaven en websites maandelijks gemiddeld 60 procent van de Nederlanders. Dit zijn ruim 8,5 miljoen inwoners. Huis-aan-huisbladen bereiken wekelijks 53 procent van de bevolking. Dit zijn 7,7 miljoen Nederlanders. Zowel de regionale dagbladen als de huis-aan-huisbladen hebben een stevige positie buiten de Randstad. De mediantypen worden vaak in combinatie met elkaar gelezen. Huis-aan-huisbladen worden vaak gelezen vanwege het nieuws (57 procent), regionieuws (48 procent) en lokaal nieuws (43 procent).

Voor meer statistieken over regionale nieuwsmedia en huis-aan-huisbladen verwijst ik graag naar de bijlage bij deze brief.

Het is van groot maatschappelijk en economisch belang dat private mediaorganisaties zo veel mogelijk ruimte houden om hun journalistieke functie te kunnen vervullen. Het versterken van lokale publieke omroepen met gemeenschapsgeld kan marktversturend werken en op termijn de capaciteit van privaat gefinancierde redacties aantasten.

Samenwerking met lokale publieke omroepen

NDP Nieuwsmedia constateert dat de journalistieke capaciteit van regionale dagbladen niet in verhouding staat tot die van lokale omroepen. Veel lokale omroepen leunen op de journalistiek van deze regionale dagbladen en bieden zelf relatief weinig lokale nieuwsvoorziening.

Uiteraard proberen regionale dagbladen van tijd tot tijd samen te werken met lokale publieke omroepen. Dit blijkt in de praktijk niet altijd eenvoudig, omdat er in de meeste gevallen een zekere onbalans bestaat tussen de volcontinue, professionele redacties van de regionale uitgevers en (de facto) vrijwilligersorganisaties die lokale publieke omroepen vaak zijn. Van vrijwilligers kan nu eenmaal niet eenzelfde inzet en commitment worden verwacht als van een betaalde journalist in een professionele redactionele omgeving.

De organisatorische en vaak bestuurlijke problemen waarmee veel lokale publieke omroepen kampen, zijn evenmin bevorderlijk voor een slagvaardige samenwerking.

Versterking lokale en regionale journalistiek

Er zijn verschillende manieren om de lokale en regionale journalistiek in Nederland te versterken. Naast het versterken van lokale publieke omroepen, kunnen maatregelen die de hele sector ten goede komen worden overwogen.

NDP Nieuwsmedia ziet een vervolg op de Stimuleringsregeling Jonge Journalisten als meest geëigende manier om de lokale en regionale journalistiek te bevorderen. Een dergelijke regeling kan specifiek worden gericht op lokale en regionale redacties, waarbij professionele redacteuren beginnende journalisten kunnen coachen. Zo'n maatregel heeft een structureel en duurzaam effect, kan leiden tot relevante journalistiek en helpt journalisten aan een baan. Deze stimuleringsmaatregel heeft bovendien het voordeel dat van bestaande infrastructuur gebruik wordt gemaakt, zodat de bijdrage direct tot journalistieke output leidt.

Een alternatief is het oprichten van een regionaal mediafonds waar zowel publieke als private mediaorganisaties aanspraak op kunnen maken. Dit werkt minder marktversturend dan het verruimen van de budgetten van de lokale publieke omroepen. Een dergelijk systeem heeft voors en tegens. Zo biedt het gelijke toegang tot publieke middelen, maar dient de selectie en toekenning van gelden wel aan voldoende checks- en balances onderworpen te zijn. Daarnaast is het de vraag of met uitsluitend ad hoc gefinancierde producties journalistiek met een structureel verdiepend karakter tot stand kan komen.

Samenvattend

NDP Nieuwsmedia onderschrijft het belang van goede journalistiek – landelijk, regionaal en lokaal. De leden van NDP Nieuwsmedia investeren in een fijnmazig redactioneel netwerk, dat heel Nederland bestrijkt. Het is belangrijk dat deze nieuwsbedrijven dit kunnen blijven doen. Het vergroten van de budgetten van de lokale publieke omroepen is in de ogen van NDP Nieuwsmedia niet de aangewezen weg om lokale en regionale journalistiek te versterken. Het is valt te betwijfelen of de omroepen voldoende bedding kunnen bieden aan een dergelijke impuls. Voordat aan journalistieke kwaliteit kan worden gewerkt, zal immers veel energie en geld gestoken moeten worden in het professionaliseren van de organisatie zelf. Bovendien is het optuigen van een de facto nieuwe professionele nieuwsorganisatie niet zonder gevolgen voor huidige marktpartijen. NDP Nieuwsmedia ziet daarom een vervolg op de Stimuleringsregeling Jonge Journalisten als meest geëigende manier om de lokale en regionale journalistiek te bevorderen. Een dergelijke maatregel sluit aan bij de bestaande journalistieke infrastructuur, zal daarmee direct de journalistieke output verhogen en komt ten goede aan zowel publieke als private mediaorganisaties.

Met vriendelijke groet,

Tom Nauta
directeur